WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol

Awdurdod Tân Gogledd Cymru

Blwyddyn archwilio: 2011-12

Cyhoeddwyd: Gorffennaf 2012

Cyfeirnod y ddogfen: NWRSA2011

Fersiwn drafft yw'r ddogfen hon tra bod trafodaethau pellach â'r corff a archwilir ac a arolygir yn yr arfaeth. Mae'n bosibl nad yw'r wybodaeth wedi'i dilysu'n llawn eto ac ni ddylid ei dosbarthu'n helaeth.

DRAFT

Statws y ddogfen

Paratowyd y ddogfen hon gan KPMG LLP ar ran yr Archwilydd Penodedig, Anthony Barrett

DRAFT

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Awdurdod Tân Gogledd Cymru fel rhan o'r gwaith a gyflawnir/sydd i'w gyflawni yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio a'r Datganiad o Gyfrifoldebau a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar KPMG na Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) na'r archwilydd penodedig, lle y bo'n gymwys, mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n gymwys, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Cynnwys

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol	
Rolau a chyfrifoldebau	4
Y dull archwilio	5
Cyflwyno adroddiadau	8
Ffi archwilio	9
Atodiadau	
Elfennau allweddol o'r gwaith archwilio	10
Tîm yr archwiliad ariannol	12

DRAFT

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol

Rolau a chyfrifoldebau

1. Paratowyd yr Amlinelliad hwn o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol i fodloni gofynion y safonau archwilio ac arferion archwilio priodol. Mae'n rhoi amlinelliad i Awdurdod Tân Gogledd Cymru (yr Awdurdod) o'r gwaith archwilio ariannol sydd ei angen ar gyfer datganiadau ariannol 2011-12.

2. O dan ddarpariaethau Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol) yn gyfrifol am benodi archwilwyr allanol (Archwilwyr Penodedig) ar gyfer cyrff llywodraeth leol.

3. Fel Archwilydd Penodedig, mae'n ofynnol i mi o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 archwilio ac ardystio cyfrifon yr Awdurdod, gan fodloni fy hun bod y cyfrifon:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod;
- yn cydymffurfio â'r holl ofynion deddfwriaethol perthnasol; ac
- wedi'u paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol.

4. Mae hefyd yn ofynnol i mi:

- fodloni fy hun bod yr Awdurdod wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau; ac
- ardystio bod yr archwiliad wedi cael ei gwblhau yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

5. Nid yw'r archwiliad yn golygu nad oes angen i'r Awdurdod gyflawni'r cyfrifoldebau canlynol:

- rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â gofynion perthnasol; a
- sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

6. Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi hawliau'r cyhoedd ac etholwyr i archwilio datganiadau ariannol yr Awdurdod, gofyn cwestiynau i mi, fel yr Archwilydd Penodedig, am y cyfrifon a, lle y bo'n briodol, herio eitemau yn y cyfrifon.

7. Nodir gofynion allweddol yr Archwilydd Cyffredinol a'r Archwilydd Penodedig yn Atodiad 1.

8. Caiff dogfen ar wahân, sef *Rhaglen Reoleiddio'r Archwilydd Cyffredinol ar gyfer Archwilio Perfformiad*, ei chyhoeddi yn nodi'r gwaith sydd i'w gyflawni gan yr Archwilydd Cyffredinol o dan Fesur Llywodraeth Leol 2009.

DRAFT

Y dull archwilio

Y tîm archwilio

9. Rhoddir gwybodaeth am dîm yr archwiliad ariannol yn Atodiad 2.

Archwiliad o ddatganiadau ariannol

10. Caiff rheolaethau mewnol eu cynllunio, eu gweithredu a'u cynnal gan yr Awdurdod i fynd i'r afael â risgiau busnes a nodir sy'n bygwth y gallu i gyflawni amcanion corff a archwilir o ran:

- dibynadwyedd ei adroddiadau ariannol;
- effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd ei weithrediadau; ac
- ei gydymffurfiaeth â chyfreithiau a rheoliadau cymwys.

11. Byddaf yn:

- asesu effeithiolrwydd rheolaethau mewnol lefel uchel a rheolaethau mewnol ar lefel system allweddol i atal a chanfod gwallau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu;
- asesu effeithiolrwydd y gwasanaeth Archwilio Mewnol;
- adolygu'r gwaith a wnaed gan y gwasanaeth Archwilio Mewnol a cheisio dibynnu ar ei waith, fel y bo'n briodol; ac yn
- datblygu gweithdrefnau cadarn i ymateb i risgiau penodol sy'n gysylltiedig â chamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu.

12. Nid wyf yn ceisio cael sicrwydd llwyr fod y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig yn gywir ac yn deg, ond mabwysiadaf y cysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a chynnal yr archwiliad, rwyf yn ceisio nodi camddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, sef y camddatganiadau hynny a allai gamarwain unigolyn sy'n darllen y cyfrifon.

13. Caiff y lefelau a ddefnyddiaf i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol eu nodi yn fy adroddiad i'r Pwyllgor Archwilio cyn cwblhau'r archwiliad.

14. Trafodir Cynllun Archwilio Ariannol manylach gyda swyddogion.

DRAFT

Risgiau sy'n gysylltiedig â chamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu

15. Mae Arddangosyn 1 yn rhoi gwybodaeth am y prif risgiau gweithredol ac ariannol a wynebir gan yr Awdurdod a allai effeithio ar fy archwiliad. Dyma'r prif risgiau a nodwyd yn ystod y broses gychwynnol o gynllunio'r archwiliad, yn seiliedig ar wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, a'r camau a gynigiwyd i fynd i'r afael â hwy. Efallai y bydd angen newid yr archwiliad os bydd unrhyw risgiau newydd yn codi. Ni wneir unrhyw newidiadau heb eu trafod yn gyntaf â swyddogion a, lle y bo'n berthnasol, y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.

Arddangosyn 1: Crynodeb o'r prif risgiau archwilio a'r ymatebion arfaethedig

Risgiau	Camau gweithredu arfaethedig
Risgiau sy'n ymwneud â'r amgylchedd rheoli	
• O ystyried yr amgylchedd economaidd presennol, mae pwysau sylweddol ar yr Awdurdod i leihau costau yn y flwyddyn ariannol gyfredol ac yn y blynyddoedd i ddod. Os nad yw gweithdrefnau cyllidebu a rhagweld yn gadarn, gellid tarfu ar gyflwyno gwasanaeth o ganlyniad i hyn a gallai atal yr Awdurdod rhag cyflawni ei amcanion.	• Byddwn yn adolygu'r broses ar gyfer pennu'r cyllidebau refeniw a chyfalaf ac yn cynnal trafodaeth â rheolwyr ynghylch sut caiff perfformiad yn ôl y gyllideb ei fonitro. Byddwn yn adolygu perfformiad yn ôl y gyllideb yn y flwyddyn ariannol bresennol a rhagolygon ar gyfer 2012-13.
• Mae'n ofynnol bod yr Awdurdod yn paratoi Datganiad Llywodraethu i'w gynnwys yn Natganiadau Ariannol 2011-12, gan gyflwyno'r trefniadau lefel uchel ar gyfer atal a darganfod twyll a llygredd a chyflwyno safonau ymddygiad	• Byddwn yn adolygu'r datganiad Llywodraethu Blynyddol i sicrhau ei fod yn cydymffurfio ag arfer gorau a'i fod yn adlewyrchu trefniadau llywodraethu'r Awdurdod.
• Mae'n ofynnol bod gan yr Awdurdod drefniadau priodol ar waith ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau. Os nad oes gweithdrefnau priodol ar waith, mae'n ofynnol i ni adrodd hyn yn ein barn archwilio ar y datganiadau ariannol.	• Byddwn yn trafod y gweithdrefnau sydd ar waith i sicrhau bod trefniadau priodol yn y maes hwn, gan gynnwys ystyried sut caiff gwerth am arian ei gyflawni mewn prosiectau arwyddocaol y mae'r Awdurdod yn ymgymryd â nhw.
• Darparwyd Archwilwyr Mewnol Awdurdod Tân Gogledd Cymru ar gyfer 2011/12 gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Gall canlyniadau archwiliadau mewnol yn ystod y flwyddyn awgrymu risgiau o gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol.	• Byddwn yn adolygu'r adroddiadau sy'n cael eu llunio gan y gwasanaeth archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn ac yn dilyn unrhyw feysydd i fyny a all gael effaith ar y datganiadau ariannol.

Risgiau	Camau gweithredu arfaethedig
Risgiau sy'n ymwneud â systemau ariannol	
• Er nad ydym wedi dod o hyd i unrhyw newidiadau sylweddol i'r systemau ariannol ar waith yn ystod y flwyddyn, gallai unrhyw wendidau yn yr amgylchedd rheoli arwain at gamddatganiad arwyddocaol yn y datganiadau ariannol.	• Byddwn yn cofnodi ac yn profi fel y bo hynny'n briodol y gweithdrefnau sydd ar waith (fel cysoni cyfrifon) i sicrhau bod gwallau arwyddocaol yn cael eu darganfod.
Risgiau sy'n ymwneud â pharatoi'r cyfrifon	
• Paratowyd y cyfrifon o dan yr IFRS am y tro cyntaf yn 2010/11. Adroddom am rywfaint o oedi wrth lunio set derfynol o gyfrifon cydymffurfiol. Fodd bynnag, gan mai dyma ail flwyddyn yr IFRS ac mae'r tîm cyllid wedi gweithio gyda'r ddau Awdurdod Tân arall yng Nghymru i lunio templed cyfrifon, dylai hyn sicrhau bod angen llai o ddiwygiadau. • Yn unol â blynyddoedd blaenorol, mae'n rhaid i'r Awdurdod gwblhau pecyn cyfuno i ategu cynhyrchu cyfrifon adnoddau'r sector cyhoeddus (Cyfrifon Llywodraeth Gyfan).	• Byddwn yn adolygu'r templed cyfrifon cyn ein hymweliad archwilio ac yn rhoi adborth ar ein sylwadau cychwynnol. • Byddwn yn gweithio gyda'r tîm cyllid i sicrhau bod pecynnau archwilio LICC yn gyflawn a bod unrhyw ddiweddariadau sy'n ofynnol i'r pecyn cyfuno fel rhan o'n gwaith archwilio yn cael eu gwneud yn ddi-oed.
Risgiau sy'n ymwneud â datganiadau ariannol	
• Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn cynlluniau pensiwn diffiniedig â buddion ar gyfer gweithwyr mewn lifrau a gweithwyr eraill. Mae'r cyfrifyddu ar gyfer y cynlluniau hyn yn gymhleth, gan gynyddu'r risg o wall neu hepgoriad yn y datganiadau ariannol.	• Byddwn yn adolygu cyfrifyddu a datgeliadau'r cynllun pensiwn i sicrhau eu bod yn cyd-fynd â gofynion perthnasol IRFS ac yn adolygu rhagdybiaethau actwaraidd i sicrhau eu bod yn cyd-fynd ag ystodau rhagdybiaethau actwari KPMG. • Profi'r cyfrifon terfynol yn seiliedig ar waith a wnaed yn ystod y flwyddyn ac adolygiad o'r datganiadau ariannol drafft.

Y defnydd o adnoddau

16. Er mwyn cyflawni fy nghyfrifoldebau o ran y trefniadau sydd ar waith gan yr Awdurdod i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau, byddaf yn dibynnu ar y canlynol:

- canlyniadau'r gwaith archwilio a wnaed ar y datganiadau ariannol;
- system rheolaeth fewnol y corff a archwilir, fel y nodir yn ei ddatganiad llywodraethu a'm hadroddiad cysylltiedig;
- canlyniadau gwaith a gynhaliwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol, gan gynnwys gwaith a gynhaliwyd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, ardystiadau o hawliadau a ffurflenni ac ymarferion paru data;
- canlyniadau gwaith cyrff adolygu allanol eraill, lle y bo hynny'n berthnasol i'n cyfrifoldebau; ac
- unrhyw waith arall sy'n mynd i'r afael â materion na chaiff eu cynnwys gan yr uchod, ac yr ystyriaf ei fod yn angenrheidiol i gyflawni fy nghyfrifoldebau.

Cyflwyno adroddiadau

17. Mae'r Cod Ymarfer Archwilio a gyhoeddwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol yn ei gwneud yn ofynnol i Archwilwyr Penodedig gydymffurfio â safonau archwilio a moesegol perthnasol, sy'n ei gwneud yn ofynnol i gyflwyno adroddiadau ffurfiol ar wahanol gamau o'r archwiliad i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.

18. Yn benodol, rhaid i archwilwyr nodi'r canlynol:

- cydberthnasau a all effeithio ar annibyniaeth yr archwilydd;
- gwybodaeth am gynllunio'r archwiliad; a
- materion penodol i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu (sy'n wahanol i reolwyr) cyn iddynt roi barn ar y datganiadau ariannol.

19. Mae Atodiad 1 yn tynnu sylw at elfennau allweddol o'r broses archwilio yn yr Awdurdod, ac mae'n cadarnhau nad oes unrhyw fygythiadau hysbys i annibyniaeth yr Archwilydd Penodedig na staff archwilio eraill.

20. Rhydd y ddogfen hon wybodaeth am gynllunio'r archwiliad.

21. Byddaf yn cyflwyno adroddiadau i'r Pwyllgor Archwilio a, lle y bo angen, i'r Awdurdod Tân mewn modd amserol, cyn cwblhau'r archwiliad.

22. Byddaf yn darparu adroddiadau, neu allbwn arall, fel y cytunir arnynt. Nodir y cerrig milltir allweddol yn Arddangosyn 2.

DRAFT

Arddangosyn 2: Cerrig milltir allweddol

Yr hyn y bwriedir ei gyflawni	Dyddiad cychwyn arfaethedig	Llunio'r adroddiad terfynol
Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol	Mehefin 2012	Gorffennaf 2012
Adroddiad (ISA 260) ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol	Awst 2012	Medi 2012
Barn Archwilio ar ddatganiadau ariannol 2011-12	Medi 2012	Medi 2012
Llythyr Archwilio Blynyddol	Rhagfyr 2012	Ionawr 2013

Ffi archwilio

23. Y ffi arfaethedig ar gyfer gwaith archwilio ariannol 2011-12 yw £32,900 (a TAW) ac fe'i codir mewn rhandaliadau cyfwerth rhwng mis Tachwedd 2011 a mis Hydref 2012. Mae'r ffi hon yn unol â llythyr ffioedd yr Archwilydd Cyffredinol ac mae'n seiliedig ar y model ffioedd sy'n seiliedig ar sero ar gyfer archwiliadau ariannol.

24. Ar y cyfan, mae ffi archwiliad ariannol 2011-12 yn ostyngiad o 5 y cant ar yr elfen gyfatebol o gyfrifoldebau'r Archwilwyr Penodedig a gynhwyswyd fel rhan o'm ffi yn 2010-11, £34,650.

25. Yn ystod blynyddoedd blaenorol, ni fu unrhyw wrthwynebiadau ffurfiol i ddatganiadau ariannol yr Awdurdod. Fodd bynnag, caf nifer o ymholiadau ac eitemau o ohebiaeth gan y cyhoedd a phartïon eraill â diddordeb. Mae ychydig o amser wedi'i gynnwys yn y ffi i ymdrin â mân ymholiadau, fel rhan o'r broses gyffredinol o reoli'r archwiliad.

26. Bydd unrhyw ymchwiliadau manwl neu waith arall sydd angen ei gyflawni i ymateb i ymholiadau a gwrthwynebiadau yn arwain at ffi ychwanegol. Codir unrhyw ffi ychwanegol o'r fath ar gyfraddau dyddiol yn seiliedig ar y radd neu gymysgedd sgiliau penodol sydd ei angen ar gyfer y gwaith, ond trafodir hyn gyda'r Awdurdod cyn ymgymryd â'r gwaith.

DRAFT

Atodiad 1

Elfennau allweddol o'r gwaith archwilio

Elfennau allweddol	Gofynion	Sefyllfa yn y [Cyngor/Awdurdod]
Gweithgareddau ymgysylltu		
Telerau'r gwaith archwilio	Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi'r cyfrifoldeb am benodi archwilwyr allanol ar gyfer llywodraeth leol yng Nghymru.	Nodir rolau a chyfrifoldebau Archwilwyr Penodedig uchod ac yn Atodiad 1. Gellir gweld y datganiad llawn o gyfrifoldebau yn: http://www.wao.gov.uk/assets/welshdocuments/Statement_of_responsibilities_of_auditors_2010_Welsh.pdf
Penodi archwilwyr ac arweinwyr ymgysylltu	Cyfrifoldeb yr Archwilydd Cyffredinol yw penodi archwilwyr allanol llywodraeth leol a phennu cyfrifoldeb am bob ymgysylltiad i arweinydd ymgysylltu.	Rhoddir manylion yr Archwilydd Penodedig a'r Arweinydd Ymgysylltu yn Atodiad 2 i'r ddogfen hon.
Gwaith 'anstatudol'	Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi nodi meini prawf clir ar gyfer cymeradwyo unrhyw waith 'anstatudol' y gofynnir amdano gan gyrff a archwilir.	Ni ofynnwyd am unrhyw waith 'anstatudol' ac nid oes unrhyw waith o'r fath yn yr arfaeth.
Cyfyngiadau ar waith archwilio	Mae'n ofynnol i mi eich hysbysu am unrhyw gyfyngiadau ar y gwaith rwy'n bwriadu ei gyflawni, gan gynnwys cyfyngiadau a osodir gan reolwyr.	Ni osodwyd unrhyw gyfyngiadau ar y gwaith rwy'n bwriadu ei gyflawni.
Ystyriaethau moesegol		
Annibyniaeth	Mae'n ofynnol i Archwilwyr Penodedig ystyried y canlynol: • bygythiadau i annibyniaeth yr archwilydd (gan gynnwys ymgyfreitha); • cydberthnasau teuluol a chydberthnasau personol eraill; • cysylltiad hirdymor â'r corff a archwilir, yn seiliedig ar bolisi Swyddfa Archwilio Cymru o gylchdroi archwiliadau; • materion dadleuol neu anodd.	Gallaf gadarnhau nad oes unrhyw fygythiadau hysbys i annibyniaeth yr Archwilydd Penodedig na staff archwilio eraill, ac fy mod wedi cydymffurfio â pholisi cylchdroi Swyddfa Archwilio Cymru.

Elfennau allweddol	Gofynion	Sefyllfa yn y [Cyngor/Awdurdod]
Ystyriaethau moesegol (parhad)		
Perfformiad ymgysylltu	Mae angen i arweinwyr ymgysylltu ystyried pa lefel o sicrwydd ansawdd a lefelau adolygu sy'n briodol.	Mae gweithdrefnau adolygu rheoli ansawdd Swyddfa Archwilio Cymru ar waith ar gyfer pob archwiliad, ac mae'r Arweinydd Ymgysylltu wedi pennu lefelau adolygu priodol yn seiliedig ar brofiad y staff sy'n mynd i'r afael â'r gwaith archwilio.

DRAFT

Atodiad 2

Tîm yr archwiliad ariannol

Enw	Rôl	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Anthony Barrett	Archwilydd Penodedig	029 2032 0500	Anthony.barrett@wao.gov.uk
Virginia Stevens	Arweinydd Ymgysylltu'r Archwiliad Ariannol	029 2046 8009	Virginia.stevens@kpmg.co.uk
Victoria de Zouche	Rheolwr yr Archwiliad	029 2046 8062	Victoria.dezouche@kpmg.co.uk
Rachel Williams	Arweinydd Tîm yr Archwiliad Ariannol	0121 232 3509	Rachel.williams1@kpmg.co.uk

DRAFT

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

DRAFT

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500
Fax: 029 2032 0600
Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk
Website: www.wao.gov.uk

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@wao.gov.uk
Gwefan: www.wao.gov.uk